

Prof. dr hab. Elżbieta Czarnecka

**PROF. DR HAB. MED. ANNA SZADOWSKA
(1926 – 2005)**

W dniu 13 sierpnia 2005 roku zmarła nagle prof. dr hab. med. Anna Szadowska, wieloletni kierownik Zakładu Farmakodynamiki i Katedry Farmakologii Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej w Łodzi.

Urodziła się 25 kwietnia 1926 roku w Wilnie. Maturę uzyskała w 1946 r. w Liceum im. Emilii Szanieckiej w Łodzi. W latach 1946-1948 studiowała na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Gdańsku, a następnie Uniwersytetu Łódzkiego i Akademii Medycznej w Łodzi, gdzie w 1952 roku uzyskała dyplom lekarza. Pracę naukową i dydaktyczną w Zakładzie Farmakologii AM rozpoczęła już na IV roku studiów. Stopień naukowy doktora medycyny uzyskała w roku 1961, a po sześciu latach doktora habilitowanego. W roku 1968 została powołana na stanowisko docenta, kierownika Zakładu Farmakodynamiki przy Katedrze Farmakologii AM w Łodzi. Funkcję tę pełniła do przejścia na emeryturę, w roku 1996. W 1977 roku uzyskała tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1987 profesora zwyczajnego. Od roku 1982 do 1996 była

kierownikiem Katedry Farmakologii. W latach 1952-1960 pracowała w oddziałach wewnętrznych łódzkich szpitali uzyskując specjalizację II° w zakresie chorób wewnętrznych. Odbyła staże zagraniczne w placówkach naukowych w Bukareszcie, Wiedniu, Bazylei i Lozannie.

Dorobek naukowy Profesor obejmuje 136 pozycji opublikowanych w pełnej wersji oraz kilkadziesiąt doniesień zjazdowych. Była autorem lub współautorem rozdziałów w różnych podręcznikach i skryptach z dziedziny farmakologii. Prace oryginalne dotyczą problemów z zakresu:

- badań nad mechanizmem powstawania i utrzymywania się wazopresynowego nadciśnienia doświadczalnego
- badań farmakologicznych nowosyntetyzowanych i wyosobnionych z surowców roślinnych związków o potencjalnym zastosowaniu leczniczym
- badań nad interakcją wybranych leków oraz niektórych leków z etanolem

Prace dotyczące wazopresynowego nadciśnienia stanowiły podstawę rozprawy habilitacyjnej. Wykazała w nich, że 30-dniowe codzienne wstrzykiwanie królikom wazopresyny lizynowej wywołuje nadciśnienie utrzymujące się przynajmniej 12 miesięcy. Występują zmiany odczynowości układu krążenia na aminy katecholowe, pojawiają się zmiany elektrokardiograficzne, zmiany na dnie oka oraz zmiany patomorfologiczne w naczyniach serca i nerek. Leki hipotensyjne o różnych mechanizmach działania stosowane długotrwale obniżają ciśnienie krwi i zapobiegają u części zwierząt zmianom elektrokardiograficznym oraz naczyniowym. Wyniki tych badań stanowiły podstawę do zaproponowania nadciśnienia wazopresynowego jako modelu do badania skuteczności leków hipotensyjnych.

W dalszych badaniach prof. A. Szadowska zajęła się wyjaśnieniem mechanizmu powstawania i utrzymywania się nadciśnienia wazopresynowego. W doświadczeniach na szczurach wykazała, że układ reninowo-angiotensynowy odgrywa kluczową rolę w powstawaniu tego nadciśnienia,

Katedra Farmakologii, od lewej: siedzą - dr Andrzej Szmigielski, dr Helena Szmigielska, dr Daniela Darżynkiewicz-Czernik, dr Joanna Kusowska, prof. dr hab. Anna Szadowska, dr Irena Wejman, dr Przedzysław Polakowski, Leokadia Golkowska, Krystyna Pawłowska, Otylia Araucz, stoją w I rzędzie - Jan Zaremba, dr Stefan Działek, mgr Wanda Pakulska, dr Wanda Wiaderek, dr Anna Kamińska, dr Jadwiga Skrętkowicz, dr Barbara Kielek, dr Julita Graczyk, mgr Halina Ziemska, mgr Jadwiga Zalewska, dr Daria Orszulak-Michalak, mgr Anna Korycka, mgr Bogusława Pietkiewicz, tech. Aleksandra Augustyniak, tech. Wiesława Juszczyk, stoją w II rzędzie - mgr Paweł Kaszubski, mgr Kazimierz Kowalczyk, dr Wojciech Matuszewicz, mgr Adam Nachajski

natomiast za jego stabilizację odpowiedzialny jest prawdopodobnie zwiększony obrót amin katecholowych. W nadciśnieniu wazopresynowym występują zmiany wrażliwości centralnych receptorów adrenergicznych, dopaminowych, muskarynowych i GABA-ergicznych w strukturach mózgu odpowiedzialnych za regulację ciśnienia krwi.

Szereg prac Profesor Szadowskiej dotyczyło oceny farmakologicznej nowych związków chemicznych o potencjalnym zastosowaniu leczniczym. Na uwagę zasługują badania dotyczące edanu, które stanowiły podstawę wprowadzenia tego leku do terapii. Badane były także nowe pochodne 2-tiohydantoiny o działaniu przeciwdrgawkowym, 4-acylopieperydyny o działaniu przeciwbólowym oraz heterocyklicznych układów 6-, 7-, 8- i 9-członowych z azotami i tlenem a także dwu i trójcyklicznych układów wieloazotowych. Wszystkie te badania pozwoliły na określenie zależności między strukturą związków, a ich działaniem farmakologicznym, głównie w zakresie wpływu na układ nerwowy i układ krążenia.

W dziedzinie zagadnień fitochemiczno-farmakologicznych Profesor zajmowała się flawonoidami z kocanki piaskowej, alkaloidami lupaninowymi oraz właściwościami preparatów galenowych z korzeni różnych gatunków rzewieni.

W dziedzinie badań interakcji leków duże znaczenie miały prace nad wpływem skojarzonego stosowania blokady beta-adrenergicznej i środków antyarytmicznych na serce królików. Badania te miały znaczenie nie tylko poznawcze, ale i praktyczne, stworzyły bowiem podstawy doświadczalne ustalenia zasad skojarzonego stosowania leków antyarytmicznych i beta-blokerów.

W zakresie badań interakcji alkohol-lek ustaliła, że etanol nasila działanie amin sympatomimetycznych i przeprowadziła próbę wyjaśnienia tego zjawiska w oparciu o badania biochemiczne. Badała także skojarzone działanie fenytoiny z etanolem oraz wpływ niektórych leków hipotensyjnych na ukrwienie nerek szczurów w zatruciu etanolem. Ważnym spostrzeżeniem wynikającym z tych badań jest fakt, że furosemid nasila niedokrwienie nerek w zatruciu etanolem, a dihydrałazyna i klonidyna, które u normalnych zwierząt zwiększają przepływ krwi przez nerki nie wywierają tego korzystnego wpływu w tym zatruciu.

Oryginalne badania Profesor (wspólnie z prof. M. Mazurem) dotyczą oceny aktywności biologicznej borowin stosowanych w uzdrowiskach polskich. Opracowano metodę pozwalającą w oparciu o zmiany tzw. wskaźnika nadnerczowo-śledzionowego oceniać przydatność borowin z różnych złóż.

Wypromowała 9 doktorów, a w kierowanym przez nią Zakładzie przeprowadzono 3, a w Katedrze - 5 przewodów habilitacyjnych. Recenzowała bardzo wiele rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Wykształciła liczne pokolenia farmaceutów i lekarzy.

Przez dwie kadencje była przewodniczącą Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Farmakologicznego, była również członkiem Zarządu Głównego tego Towarzystwa. Przez 16 lat była przewodniczącą, początkowo Terenowej, a następnie Uczelnianej Komisji Etyki Badań Naukowych i do ostatnich chwil swego życia była członkiem Komisji Bioetyki UM w Łodzi.

Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz wyróżniona tytułem i medalem Zasłużony Nauczyciel PRL.

Profesor Anna Szadowska była człowiekiem wielkiego umysłu i serca. O wielkości Pani Profesor świadczy Jej niebywała skromność i życzliwość dla ludzi. Była osobą o wielkim uroku osobistym, zawsze pogodna i uśmiechnięta. Bardzo wyważona w swoich sądach, szukająca dobrych cech w każdym człowieku. W pracy była osobą perfekcyjną, wymagającą w stosunku do pracowników, ale też wiele wymagała od siebie. Mogliśmy dyskutować z Panią Profesor nie tylko na tematy naukowe, ale również i osobiste. Atmosfera w Zakładzie i Katedrze była prawdziwie rodzinna i przyciągała młodych, zdolnych pracowników. Po przejściu na emeryturę przed 9 laty, nadal, prawie codziennie, aż do ostatnich chwil była z nami. Zasięgaliśmy Jej rad, słuchaliśmy mądrych opinii. Podziwialiśmy wielką aktywność - naukową, w pracach Komisji Etycznej, ale

również w innych dziedzinach życia. Bardzo żywo interesowała się sztuką, muzyką, literaturą, a Jej pasją było zwiedzanie świata - wiele podróżowała. Była otoczona gronem wypróbowanych, życzliwych przyjaciół.

Będzie nam Pani Profesor bardzo brakowało.

Na zawsze zachowamy Ją w naszych sercach i pamięci.

Zakład Farmakodynamiki, od lewej: siedzą - prof. dr hab. Andrzej Szmigielski, prof. dr hab. Anna Szadowska, dr hab. Jolanta Zawilska, stoją - mgr Wiesława Tymczyszyn, dr Anna Kamińska, dr Helena Szmigielska, dr Jadwiga Zalewska-Kaszubska, dr Wanda Pakulska-Marchewka, dr Daria Orszulak-Michalak, dr Irena Wejman